

**Де панує дух науки, там
народжується величне без
особливих зусиль**

**Жити на білому світі –
означає постійно боротися та
постійно перемагати...**

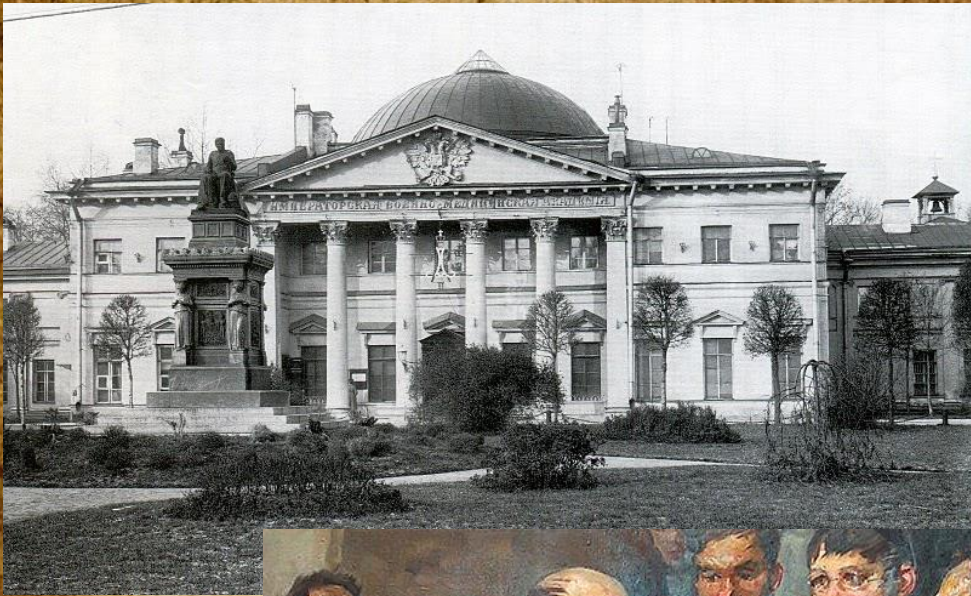
Головний корпус Тартуського університету.

Головне – відвертість з самим собою.

М Пирогов
(Вопросы жизни. Дневник старого врача)

Народився Микола Іванович Пирогов 23 листопада 1810 р. у Москві. Учився вдома та в приватному пансіоні Княжева, який він не закінчив через нестатки в сім'ї. У неповних 14 років М. Пирогов став студентом Московського університету. Вісімнадцятирічним юнаком скінчив його, і в цьому ж, 1828 р., як один із кращих випускників, отримав направлення до професорського інституту при Дерптському університеті для підготовки та отримання професорського звання. 1832 р. в Дерпті (нині Тарту) Пирогов блискуче захистив докторську дисертацію і розпочав свою викладацьку та наукову діяльність як професор кафедри хірургії медичного факультету університету. З 1836 р. талановитий науковець вже очолював згадану кафедру та хірургічну клініку при університеті.

1841 р. вченому запропонували очолити спеціально створену для нього кафедру госпітальної хірургії в Петербурзькій медико-хірургічній академії. 1841-1856 рр. були найпліднішими в науковій діяльності М.І. Пирогова. Лише протягом 1843-1854 рр. він зробив 1140 хірургічних операцій, тобто в середньому по 104 операції на рік, з подальшим ґрунтовним їх науковим описом. Крім клініки Академії, М.І. Пирогов оперував та консультував у найбільших петербурзьких лікарнях: Обухівській, Марії Магдалини, Петропавлівській, Дитячій. Працездатність його була винятковою. День лікаря був заповнений з ранку до ночі.

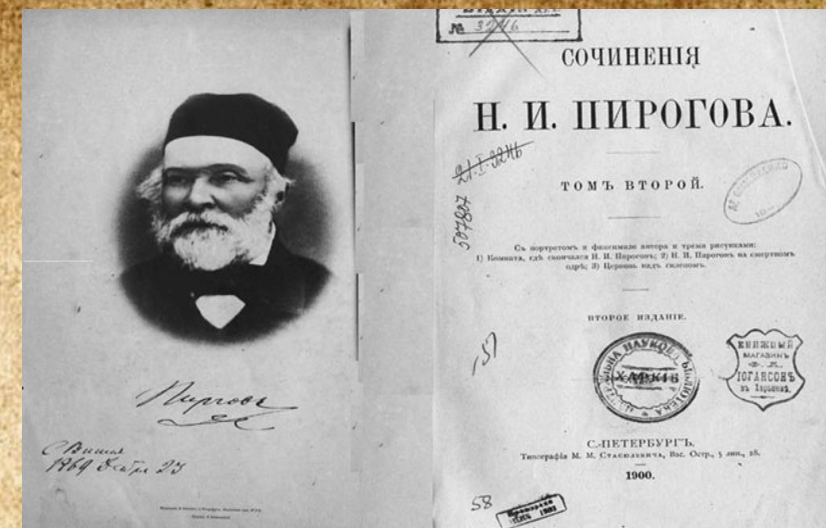
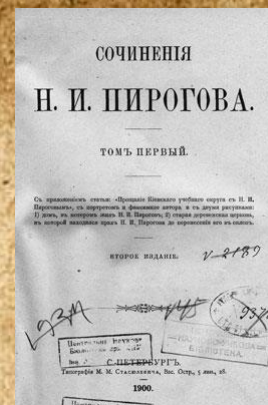
1847 р. відкриваються нові сторінки діяльності М.І. Пирогова як військово-польового хірурга. Він поїхав на Кавказ у діючу армію для надання допомоги пораненим воїнам. Вперше у світовій практиці здійснив операцію на полі бою, під час операції випробував на поранених дію ефірного наркозу.

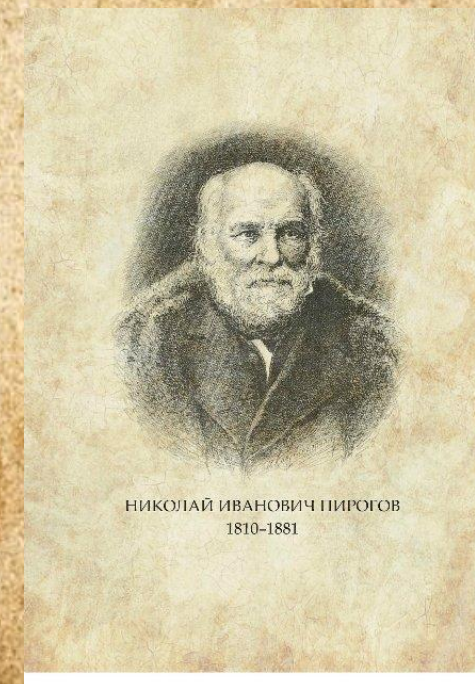
Микола Іванович Пирогов брав участь у Кримській війні, зокрема в героїчній обороні Севастополя. Прибув він сюди 12 листопада 1854 р. у супроводі кращих лікарів Петербурга. І першого ж дня: "знайшов 2000 поранених, скупчених разом, що лежали на брудних матрацах, і цілих 10 днів майже з ранку до вечора повинен був оперувати таких, яким операції потрібно було робити після битви", а з того часу минуло вже 2-3 тижні. Десять місяців пропрацював Пирогов у Криму, не знаючи втоми, вириваючи з пазурів смерті одне за одним людське життя.

Після опублікування 1856 р. в "Морском сборнике" педагогічної статті "Питання життя" його призначають попечителем Одеського навчального округу, де він пропрацював два роки.

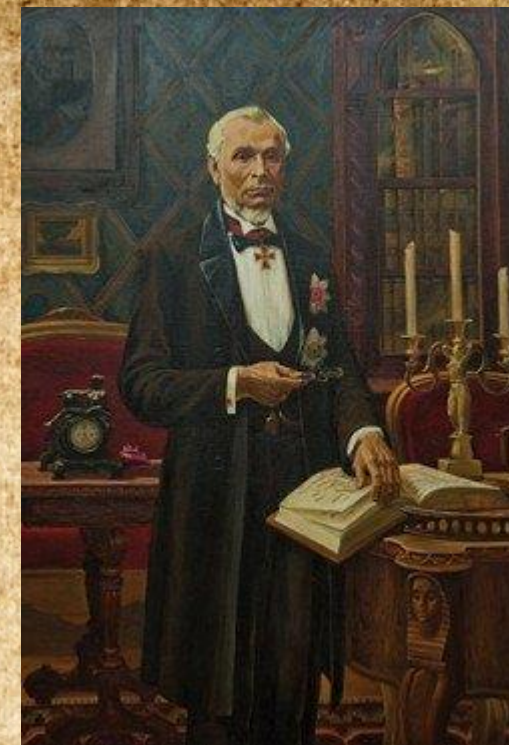
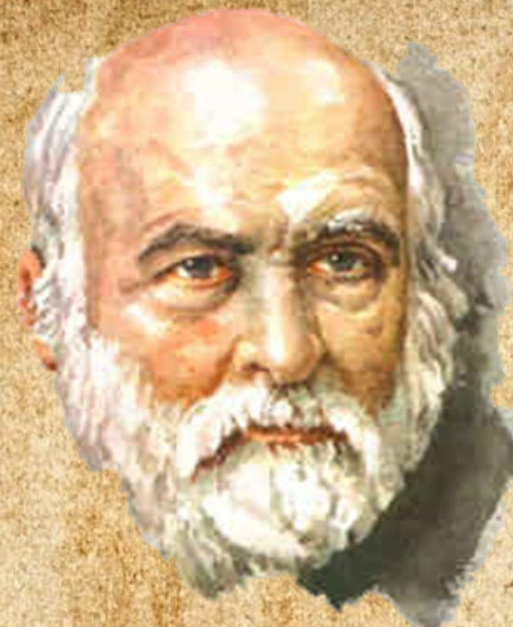

Протягом 1858-1861 рр. Пирогов - попечитель Київського навчального округу. У своїй педагогічній діяльності, відзначеній новаторством, всіляко сприяв демократизації освіти: піклувався про всенародне початкове навчання, навчання рідною мовою, про підготовку вчительських кадрів для шкіл та гімназій; у реформі вищої школи виступав за автономію університетів, за розширення можливостей для вступу в університети різних верств населення та ін.

Працюючи в Києві з 1858-го по 1861 р., М.І. Пирогов консультував хворих та робив операції в хірургічній клініці В.О. Караваєва, його учня у роки діяльності в Дерптському університеті.

Гуманна і прогресивна діяльність М.І. Пирогова на посаді попечителя Київського навчального округу викликала все більше невдоволення урядових органів і особливо київського генерал-губернатора - князя Васильчикова. Тому невдовзі М.І. Пирогова відправили у відставку, а на його місце знайшли покійного наступника.

В.О. Караваєв

З березня 1861 р., вийшовши у відставку, Пирогов до кінця свого життя проживав у своєму маєтку у с. Вишні (зараз село Пирогове територіально входить до м. Вінниці), де лікував хворих у заснованій ним лікарні, а також активно займався громадською роботою. Так, відразу ж після приїзду до с. Вишні його було обрано мировим посередником 2-ї дільниці Вінницького повіту.

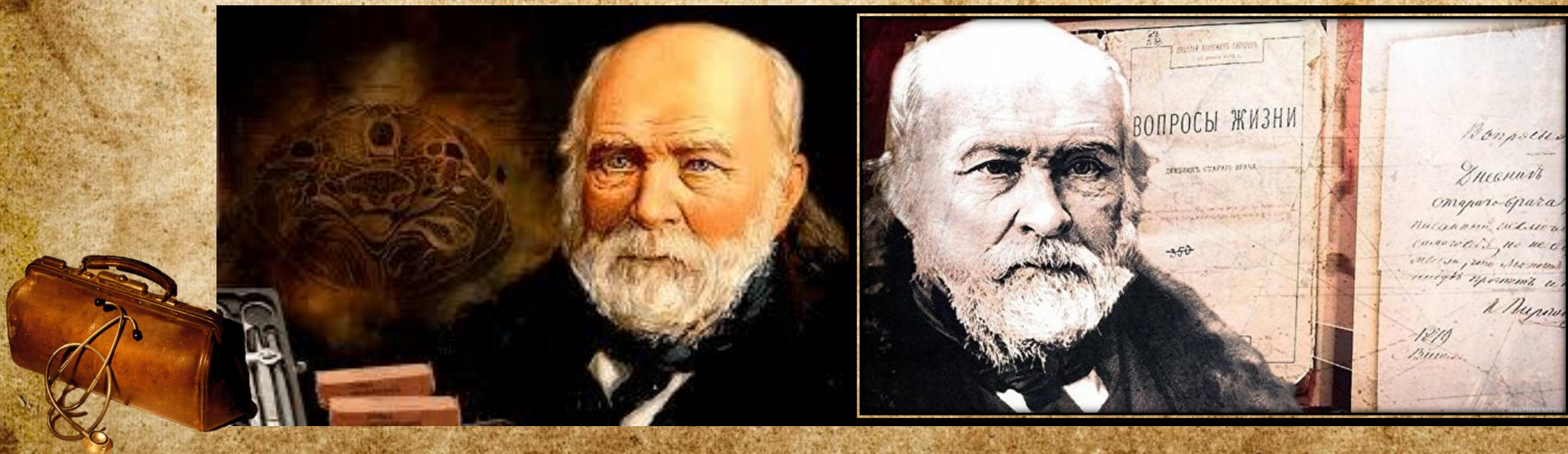

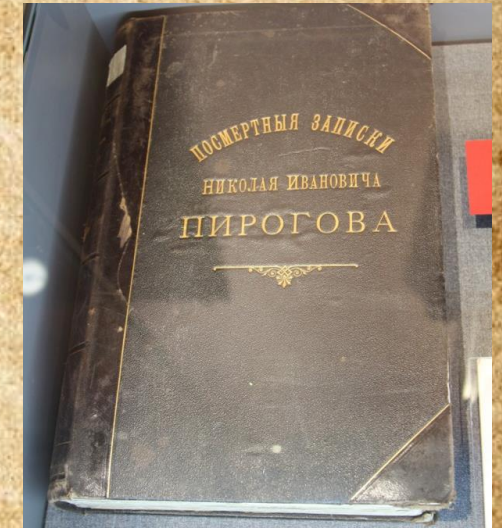
По 1866 р. М.І. Пирогов керував науковими студіями молодих учених, щедро ділився з ними своїм безцінним науковим доробком і, звичайно, мав великий авторитет поміж своїх вихованців. Повагу демократичної громадськості викликав такий вчинок М.І. Пирогова, як його поїздка у жовтні 1862 р. на прохання студентства до м. Спеції (Італія), щоб оглянути там пораненого Джузеппе Гарібальді.

Джузеппе Гарібальді

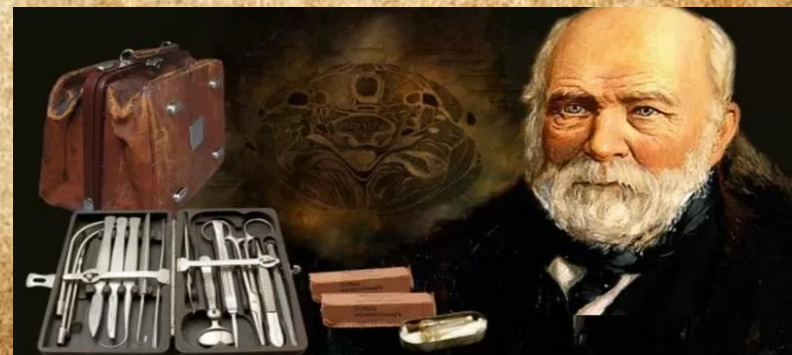
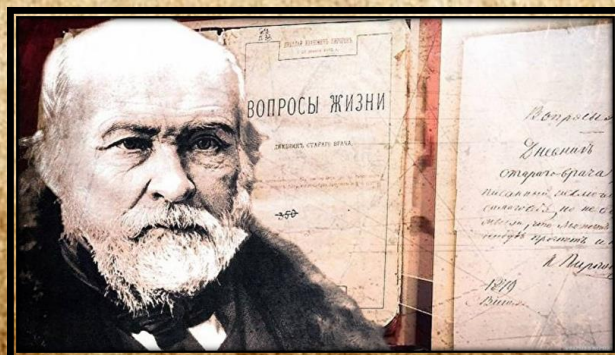
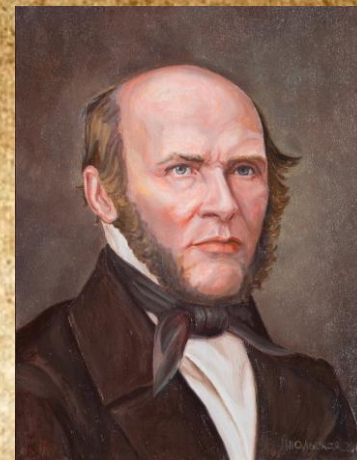
У травні 1881 р. у Московському університеті відбулися урочистості з нагоди 50-річчя наукової та громадської діяльності М.І. Пирогова. Напередодні цієї дати рада Київського університету винесла ухвалу про встановлення стипендії його імені. 18 грудня 1881 р. на стипендію імені Пирогова зарахували студента IV курсу математичного відділу Бориса Букреєва, відомого в майбутньому вченого-математика.

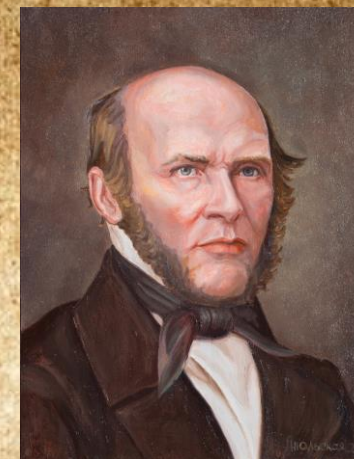

За час свого існування пироговський меморіал у Вінниці набув величезної популярності як у нашій країні, так і за кордоном: з його експозицією ознайомились близько 7 мільйонів відвідувачів з 168 країн світу. Нещодавно ж, згідно з Указом Президента України, музею-садибі М. І. Пирогова було надано статусу Національного.

Література:

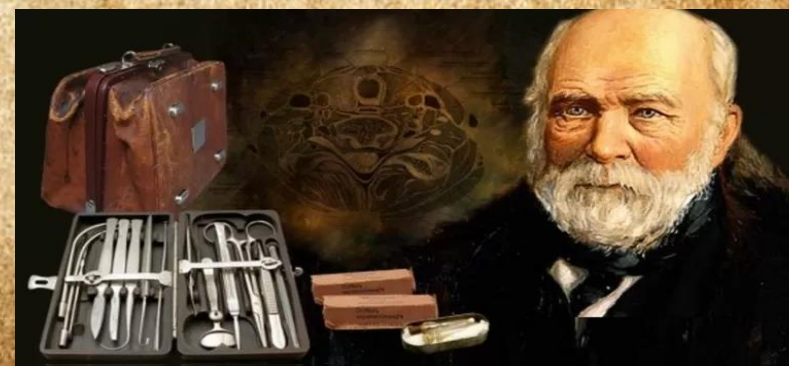
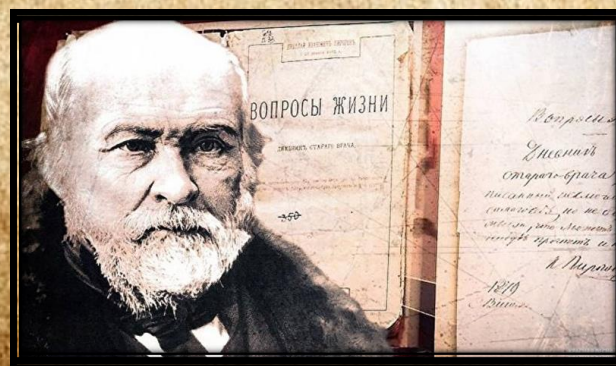
Порудоминский В. И. Пирогов / В. И. Порудоминский ; авт. предисл. Б. В. Петровский. - М. : Мол. гвардия, 1965. - 304 с.

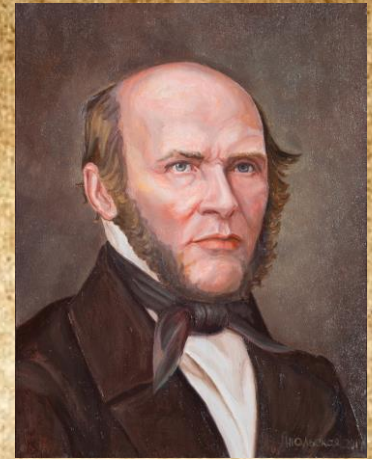
Порудоминский В. И. Пирогов : монография / В. И. Порудоминский. - М. : Мол. гвардия, 1969. - 266 с.

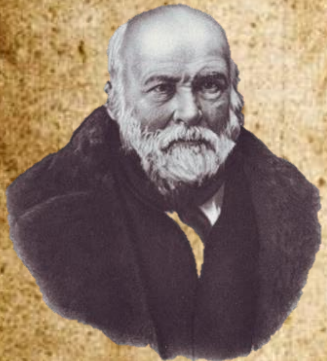
Брежнев А. П. Пирогов : биография (Автобиография) / А. П. Брежнев. - М. : Мол. гвардия, 1990. - 476 с.

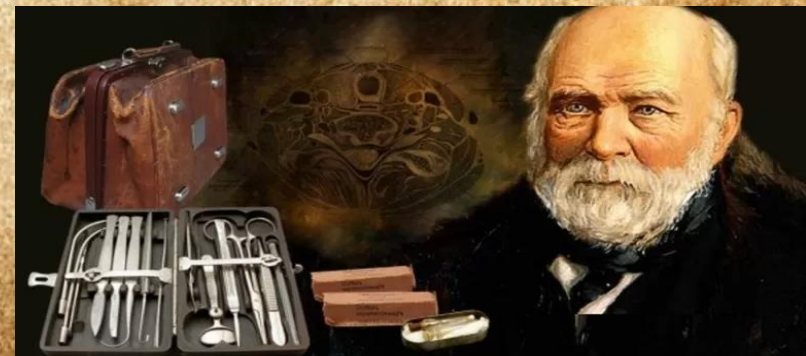
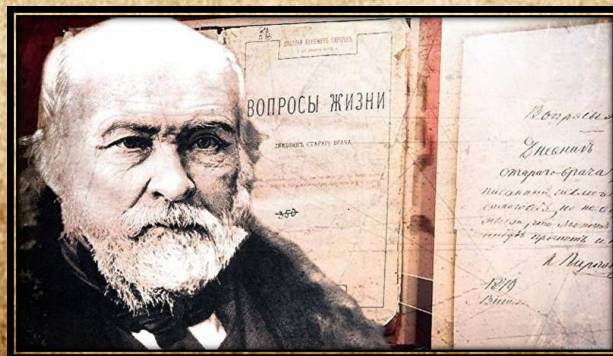
Верхратський С. А. Історія медицини : навч. посіб. / С.А. Верхратський, П.Ю. Заблудовський. - 4-е вид., випр. і доп. - Київ : Вища шк., 1991. - 431 с.

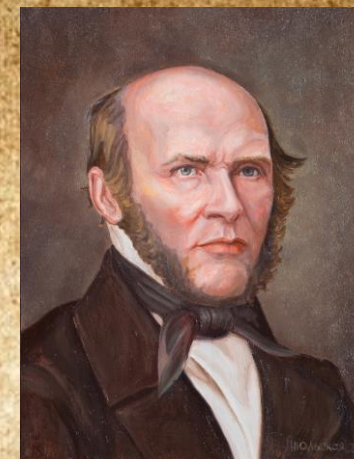
Калита В. Пирогов в Одесі / В. Калита // Ваше здоров'я. - 2007. - N 4. - С. 14.

Воронцовська І. І. Пирогов, якого ми не знали (до 200-річчя від дня народження) / І. І. Воронцовська // Новости медицины и фармации. - 2010. - N 13/14. - С. 24-25.

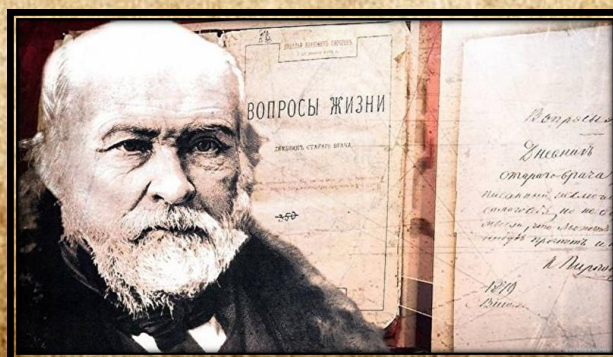
Пирогов Микола Іванович (1810-1881) // Клініч. анатомія та оперативна хірургія. - 2010. - Т. 9, N 2. - С. 7-9 .

Комарницкая Т. "Пирогов считал, что в военное время медицинскую помощь нужно приблизить к боевым позициям. Сам он оперировал буквально под пулями" / Т. Комарницкая // Факты и комментарии. - 2015. - № 226, 9 дек. - С. 12.

Червяк П. І. Пироговська комісія при Вченій медичній раді Міністерства охорони здоров'я України (до 70-річчя заснування) / П. І. Червяк // Журн. НАМН України : науковий журнал Президії НАМН України. - 2016. - Том 22, N 1. - С. 109-117.

Використані джерела:

<http://www.univ.kiev.ua/ru/geninf/osobystosti/pirogov/>

<https://www.livelib.ru/author/30369/quotes-nikolaj-pirogov>

